herpy

SCYNKI

scynk olbrzymi

Tiliqua gigas

Duży, tropikalny scynk z Nowej Gwinei i Moluków z szerokim niebieskim językiem, prowadzący spokojne, dzienne życie na dnie lasu. *Tiliqua gigas* wymaga większej wilgotności niż jego australijscy krewni, dużego terrarium i UVB. Wiele zwierząt w handlu pochodzi z odłowu i trudno przyzwyczaja się do brania na ręce.

Rodzina: Scincidae Nazwa angielska: Giant Blue-tongued Skink Dawna nazwa: *Scincus gigas*

NAJWAŻNIEJSZE FAKTY

ZWIERZĘ

Wielkość dorosłego osobnika	**45-60 cm** długość całkowita z ogonem
Długość życia	**15-20 lat**
Aktywność	**Za dnia**
Tryb życia	**Naziemny**
Środowisko	**Las deszczowy**
Trudność	**Średnio zaawansowany**

HODOWLA

Min. terrarium	**180 × 60 × 60 cm** D × S × W dla 1 dorosłego osobnika
Temperatura w dzień	**24-33 °C**
Miejsce wygrzewania	**37-40 °C**
Temperatura w nocy	**21-24 °C**
Wilgotność	**60-80%**
Woda	**Miska z wodą**
UVB	**Zalecane** Strefa Fergusona 3
Pokarm	**Owady, owoce, rośliny i dżdżownice i ślimaki**
Utrzymanie	**Pojedynczo**

ROZMNAŻANIE

Rozmnażanie	**Żyworodny**
Dojrzałość płciowa	**18-36 miesięcy**
Wielkość miotu	**5-15 młodych**
Zniesienia w roku	**1**
Ciąża	**90-120 dni**

OCHRONA I FORMALNOŚCI

CITES	**Niewymieniony**
Załącznik unijny	**Niewymieniony**
IUCN	**Najmniejszej troski (LC)**

O gatunku

Tiliqua gigas ma ciężkie, walcowate ciało, krótkie nogi, trójkątną głowę i szeroki niebieski język, charakterystyczne dla rodzaju *Tiliqua*. Język służy do obrony i jest pokazywany razem z różową jamą gębową, gdy zwierzę czuje się zagrożone. Nazwa *gigas* pochodzi od gigantów z mitologii greckiej i jest używana dla gatunków, które są duże w swojej grupie.

Gatunek został opisany w 1801 roku i przez pewien czas uważano go za podgatunek *Tiliqua scincoides*. Obecnie dzieli się go na trzy podgatunki: formę nominatywną *T. g. gigas* z miejscem typowym na Ambonie, *T. g. evanescens* z południowej i wschodniej Nowej Gwinei oraz *T. g. keyensis* z wysp Aru i Kai. Taksonomia nie jest ostatecznie wyjaśniona. W hobby rozróżnia się formy lokalne, takie jak Classic, Halmahera, Kei i Merauke, a zwierząt typu Irian Jaya nie da się pewnie przypisać do żadnego z podgatunków. Forma Classic jest piaskowożółta lub zielonkawa z brązowymi poprzecznymi pasami, forma Halmahera jest czerwonawa lub szara, forma Kei jest piegowata aż po głowę, a forma Merauke ma najdłuższe ciało i ogon. Ubarwienie bardzo różni się u poszczególnych osobników.

Gatunek osiąga długość około 45-60 cm. Liczba ta jest szacunkiem na podstawie rodzaju, ponieważ dokładne wymiary dla *T. gigas* nie są znane.

Duża część zwierząt w handlu pochodzi z odłowu, a zwierzęta sprzedawane jako hodowlane również mogą nimi być. Zwierzęta z odłowu są zestresowane i defensywne, natomiast hodowlane są oswojone. Przy brutalnym obchodzeniu się zwierzę może odrzucić ogon.

Czytaj więcej: Zakup zwierząt: odchów, odłów i transport

Występowanie i środowisko

Tiliqua gigas występuje w Indonezji na Ambonie, Seramie, Ternate, Halmaherze, wyspach Kai i Aru oraz Yapen (Jobi), a także w indonezyjskiej części Nowej Gwinei. Gatunek występuje również w Papui-Nowej Gwinei, na Wyspach Admiralicji, Nowej Brytanii i w innych częściach Archipelagu Bismarcka. Nie występuje na Sulawesi.

T. g. evanescens żyje we wschodniej i południowej Papui-Nowej Gwinei oraz w indonezyjskiej części Nowej Gwinei, z miejscem typowym w okolicy Port Moresby. *T. g. keyensis* występuje na wyspach Aru i Kai oraz w indonezyjskiej części Nowej Gwinei.

> **Naturalny zasięg:** Indonezja i Papua-Nowa Gwinea.

ŚRODOWISKO

Gatunek żyje w klimacie tropikalnym, z ciepłem i wysoką wilgotnością powietrza przez cały rok. Zwierzę porusza się po ziemi w lasach i na ich obrzeżach i chowa się w zagłębieniach, pod liśćmi i w ziemi. Jest aktywne w dzień i wygrzewa się rano. Siedlisko jest opisane jedynie skąpo, więc chów opiera się na doświadczeniach ze zwierzętami w niewoli.

W terrarium odtwarza się tropikalne niziny z ciepłem, wysoką wilgotnością powietrza i grubym, wilgotnym podłożem, w którym zwierzę może kopać. Nocą temperatura spada tylko nieznacznie.

Hodowla

TERRARIUM

Dorosłe zwierzę potrzebuje terrarium o wymiarach co najmniej 180 × 60 × 60 cm (długość × szerokość × wysokość), co odpowiada nieco ponad 1 m² powierzchni dna. Większe jest lepsze, a powierzchnia dna jest ważniejsza niż wysokość. Przy lampach umieszczonych wewnątrz terrarium wysokość musi wynosić co najmniej 60 cm. Zwierzę należy trzymać pojedynczo, ponieważ zarówno samce, jak i samice są terytorialne, a walki mogą powodować poważne obrażenia.

Podłoże powinno mieć 10-15 cm głębokości i dobrze trzymać wilgoć, np. mieszanka 40 % ziemi próchnicznej, 40 % włókna kokosowego i 20 % piasku do piaskownic, najlepiej z warstwą sphagnum na wierzchu. Podłoże bioaktywne ze skoczogonkami i równonogami pomaga utrzymać wilgotność, ale zwierzę udeptuje żywe rośliny, więc wybieraj odporne rośliny o grubych łodygach. Unikaj trocin osikowych oraz trocin sosnowych i cedrowych.

Zapewnij wiele kryjówek zarówno w ciepłej, jak i w chłodnej części: rurki z kory, puste pnie i skrzynki. Płaski kamień pod lampą grzewczą daje ciepło od spodu, ale nigdy nie używaj kamienia grzewczego z wbudowaną grzałką. Zadbaj o dobrą wentylację i bezpieczną pokrywę.

Czytaj więcej: Wilgotność, zraszanie i wentylacja Czytaj więcej: Budowa terrarium i podłoże bioaktywne

TEMPERATURA

Zwierzę musi mieć wybór między 24-29 °C w chłodnej części a 28-33 °C w ciepłej części. Powierzchnia miejsca do wygrzewania powinna mieć 37-40 °C. Nocą temperatura powinna wynosić 21-24 °C i nie spadać znacznie poniżej 21 °C. Wartości te dotyczą ogólnie indonezyjskich form *Tiliqua*.

Używaj spotów halogenowych lub lampy grzewczej w ceramicznej oprawce nad siatką i podłącz cały sprzęt grzewczy do termostatu. Mierz temperaturę powierzchni termometrem na podczerwień, a temperaturę powietrza termometrami cyfrowymi w obu częściach. Jeśli pomieszczenie jest nocą zimne, stosuje się promiennik ceramiczny lub panel grzewczy nieemitujący światła.

WILGOTNOŚĆ I WODA

Wilgotność powietrza powinna wynosić 60-80 %, więcej niż dla gatunków australijskich. Mierz ją w chłodnej części i celuj w górną część zakresu. Wilgotność utrzymuje się dzięki grubemu podłożu, które raz w tygodniu podlewa się na wskroś, tak aby było wilgotne, ale nie mokre, oraz codziennemu zraszaniu rano lub wieczorem. Kryjówka z wilgotnym sphagnum, wymienianym często, tworzy strefę o wilgotności bliskiej 100 %. Nawilżacz lub automatyczny system zraszania może pomóc, ale nie może pracować przez całą dobę, ponieważ podłoże musi też od czasu do czasu nieco przeschnąć. Używaj wody destylowanej lub wody z odwróconej osmozy.

Duża, płytka miska z wodą o głębokości najwyżej 7-8 cm musi zawsze stać w terrarium i być codziennie wymieniana. Jeśli łuski na brzuchu są szorstkie, powietrze jest zbyt suche.

OŚWIETLENIE I UVB

Gatunek jest aktywny w dzień i potrzebuje UVB oraz silnego światła. Używaj świetlówki T5 z UVB i umieść ją tak, aby indeks UV w miejscu do wygrzewania wynosił około 3-4 (strefa Fergusona 3). Między lampą a zwierzęciem nie może być szkła ani plastiku, a siatka osłabia promieniowanie. Zwierzę nie może mieć możliwości zbliżenia się do lampy na mniej niż około 25 cm. Świetlówki wymienia się co 12 miesięcy, ponieważ emisja UVB słabnie, nawet jeśli światło wygląda tak samo.

Oprócz UVB dobre światło dzienne zapewnia LED o temperaturze około 6.400 K. Światło jest włączone przez 12 godzin na dobę. Zwierzęta mogą żyć bez UVB, jeśli pokarm zawiera D3, ale nie jest to najlepsze rozwiązanie.

Czytaj więcej: Światło i UVB Czytaj więcej: Ciepło i temperatura Czytaj więcej: Wapń, witaminy i suplementy

ŻYWIENIE

Tiliqua gigas jest wszystkożerny. Podstawą diety jest urozmaicona mieszanka białka zwierzęcego, zieleniny i odrobiny owoców. Młode potrzebują 70-80 % białka, dorosłe około 50-60 %. Dorosłe powinny dostawać 40-50 % warzyw i liści, a owoców najwyżej 10 %. Zbyt dużo białka prowadzi do otyłości.

Białkiem mogą być świerszcze, szarańcza, karaczany, larwy muchy czarnej (BSF), ślimaki, dżdżownice i jedwabniki, a także jaja i chude mięso. Drewnojady (superworms) i rozmrożone nagie oseski myszy to wyłącznie przysmaki. Zielenina to np. liście mniszka, jarmuż, endywia, cukinia, dynia i marchew, drobno starte. Unikaj awokado, cebuli, bakłażana, cytrusów i trujących kwiatów. Owady karmowe należy dobrze karmić przez 2-3 doby przed karmieniem i oprószać wapnem.

Młode karmi się codziennie, podrostki mniej więcej 3 razy w tygodniu, a dorosłe 1-2 razy w tygodniu. Porcja ma mniej więcej wielkość głowy zwierzęcia. Przy każdym karmieniu posyp pokarm szczyptą wapna; gotowa karma dla gadów nie wymaga dodatkowego wapna. Pewna konkretna gotowa karma jest podejrzewana o wywoływanie zaburzeń nerwowych i zahamowania wzrostu u *T. gigas*, dlatego gotowa karma powinna być tylko częścią urozmaiconej diety i nigdy jedynym pokarmem.

Czytaj więcej: Zwierzęta karmowe: utrzymanie i hodowla

ZACHOWANIE I OBCHODZENIE SIĘ ZE ZWIERZĘCIEM

Zwierzęta *Tiliqua gigas* z odłowu są zestresowane, defensywne i czasem agresywne, a niektóre nigdy nie stają się całkiem oswojone. Zwierzęta hodowlane są znacznie spokojniejsze, a forma Merauke jest ogólnie spokojniejsza niż pozostałe. Mów do zwierzęcia spokojnie, pozwól mu podchodzić do ciebie we własnym tempie i zacznij od krótkiego brania na ręce, trwającego około 5 minut.

Gdy podnosisz zwierzę, całe ciało wraz z ogonem musi spoczywać na twoim przedramieniu. Nigdy nie chwytaj za ogon. Prychanie i machanie ogonem oznaczają rozdrażnienie. Otwarty pysk z wysuniętym językiem to obrona i wtedy zwierzę należy zostawić w spokoju. Trzymaj każde zwierzę pojedynczo i myj ręce po kontakcie z nim.

Rozmnażanie

DOJRZAŁOŚĆ PŁCIOWA I OKREŚLANIE PŁCI

Wiek osiągania dojrzałości płciowej nie jest znany dla tego gatunku. U *Tiliqua scincoides* następuje to po około półtora do trzech lat, a wartość w tabeli jest zapożyczona stamtąd. Płcie trudno odróżnić z zewnątrz, ponieważ wielkość, kształt głowy i długość ogona się pokrywają, a sondowanie może zwierzę uszkodzić. Najpewniejszą metodą jest krótkie badanie endoskopowe pęcherza moczowego w znieczuleniu u weterynarza (cystoskopia), podczas którego gonady widać przez ścianę pęcherza. Prześwietlenie z kontrastem w kieszonkach hemipenisów jest u tego gatunku znacznie mniej pewne.

GODY I KOPULACJA

Samca i samicę łączy się wyłącznie pod nadzorem i ponownie rozdziela, jeśli samiec uporczywie gryzie. Kopulacja jest brutalna i samica może mieć ślady ugryzień. Samica musi być zdrowa i w dobrej kondycji. Stały sezon godowy ani konieczne zimowanie nie są znane dla tego gatunku.

SKŁADANIE JAJ I ZNIESIENIA

Gatunek jest żyworodny. Liczebność miotu nie jest znana dla *T. gigas*, a wartość w tabeli, 5-15 młodych raz w roku, jest zapożyczona od *Tiliqua scincoides*. Ciężarna samica musi mieć obfitość pokarmu, wapno i ciepłe miejsce do wygrzewania. Jeśli staje się ospała, przestaje jeść lub prze bez rezultatu, skontaktuj się z weterynarzem.

INKUBACJA

Nie ma jaj do inkubacji. Długość ciąży nie jest znana dla tego gatunku, a 90-120 dni w tabeli zapożyczono od *Tiliqua scincoides*. Samica powinna mieć takie same temperatury jak zwykle, a miejsce do wygrzewania musi zostać zachowane, ponieważ ciepło napędza rozwój zarodków. Trzymaj ją samą w terrarium.

Czytaj więcej: Inkubacja jaj

ODCHÓW MŁODYCH

Młode muszą mieszkać pojedynczo w mniejszym terrarium z wilgotnym podłożem, kryjówką, UVB i miejscem do wygrzewania. Jedzą od razu i należy je karmić codziennie dietą zawierającą około 70-80 % białka: małe świerszcze, dżdżownice, jaja i drobno startą zieleninę, oprószone wapnem. Rosną szybko, a barwy z wiekiem stają się wyraźniejsze. Trzymaj je osobno, aby uniknąć pogryzień.

Zdrowie i częste błędy

Większość problemów wynika z warunków chowu. Typowe to:

- Metaboliczna choroba kości z niedoboru wapnia, witaminy D lub UVB. Powoduje miękkie szczęki i krzywe nogi.
- Problemy z linieniem przy zbyt niskiej wilgotności. Zapewnij wilgotną kryjówkę i letnią kąpiel.
- Infekcje skóry i dróg oddechowych, jeśli podłoże jest stale mokre lub temperatura jest zbyt niska.
- Problemy z zębami przy podawaniu dużej ilości owoców oraz otyłość od nadmiaru białka.
- Pasożyty u zwierząt z odłowu. Nowe zwierzęta powinny przejść kwarantannę przez 3-6 miesięcy i mieć zbadaną próbkę kału.
- Zaburzenia nerwowe i zahamowanie wzrostu, podejrzewane o związek z jednostronnym karmieniem jedną gotową karmą.

Regularnie waż zwierzę; nagły spadek masy ciała to sygnał ostrzegawczy. Udaj się do weterynarza z doświadczeniem w leczeniu gadów, jeśli zwierzę chudnie, przestaje jeść, oddycha z otwartym pyskiem lub z piszczącymi dźwiękami albo wydaje się osłabione.

Czytaj więcej: Kwarantanna i higiena Czytaj więcej: Typowe choroby i objawy choroby

Zawsze pytaj kogoś, kto się zna

Ten poradnik to dobry punkt wyjścia, ale nie zastąpi doświadczenia. Zwierzęta są różne, a wielu najważniejszych rzeczy można się nauczyć tylko od ludzi, którzy od lat hodują dany gatunek. Porozmawiaj z hodowcą, doświadczonym terrarystą lub weterynarzem, który zna gady i płazy, zanim kupisz zwierzę - i ponownie, gdy coś wygląda niepokojąco.